

**Islands president
Ólafur Ragnar Grímssons
hilsningstale
ved åpningen av
Nordisk arbeidsmarkeds
Jubileumskonferanse
Reykjavík
21. mai 2014**

Ærede minister/ministre
Kjære gester

Det er meg en stor glede å ta imot gode nordiske venner her på Island og feire et historisk vendepunkt i utviklingen av det nordiske samarbeidet.

Vi har i løpet av de siste tiårene lyktes med å etablere et samfunn med rettigheter, demokrati og velferd, hvor de frie markedskreftene utnyttes til gode for folket i sin helhet. Denne suksessen har blitt en så uunnværlig bestanddel av våre daglige gjøremål, at vi er tilbøyelige til å se på den som en selvskreven del av livet.

Den nordiske modellen er imidlertid enestående i global sammenheng. Selvstendige stater, noen medlemmer av EU og/eller NATO, mens andre står utenfor, stater med til dels ulik bakgrunn og mange hundre års historie med alvorlige konflikter og maktkamp – bestemte seg for å kjempe sammen for et felles forum for rettigheter, en opprinnelig nesten revolusjonær politikk, at rettighetene til en nasjon også ville bli rettighetene til andre nasjoner, at enkeltpersoner og familier fikk lov til å velge hvor de bodde og jobbet – uten innblanding av det offentlige eller statlige grensevakter.

I løpet av disse seksti år har man overalt, men ikke minst i den vestlige verden, hatt omfattende ideologiske konflikter om samspillet mellom markedet, staten og samfunnet. Hele Øst-Europa var i nesten et halvt århundre et forsøksområde som ble rettferdiggjort ved å referere til teorier om en totalitær stat til beste for folkets interesser. Både Vest-

Europa og USA begynte for godt tretti år siden med et nytt forsøk med finansmarkedets prinsipper i høysetet på grunn av det dogmet, at yrkeslivets totale frihet ville på en eller annen selvstendig måte føre til folkets velstand.

Nå vet vi at begge disse forsøkene fikk forskjellige men katastrofale følger, mens den nordiske modellen fortsatte stille og rolig på sin kurs mot den kreative balansen mellom marked og velferd, kapital og arbeid. De fleste ser nå på denne modellen som en lovende veiviser mot bedre tider, noe Europas eldste tidsskrift om økonomi, The Economist, nå erklærer at er den beste løsningen som finnes.

Det nordiske arbeidsmarkedet har vært den bærende kraften i denne nordiske modellen, og derfor er det all grunn til å feire dets jubileum, samtidig som vi tenker på hvordan det har hjulpet utallige mennesker, ja faktisk millioner, når det har vært vanskelige tider og økonomien har haltet eller når enkeltpersoner eller familier velger å søke nye og mer pålitelige arbeidsforhold.

Dette er noe islendingene har erfaringer med, både da sildefisket sviktet fullstendig på sekstitallet og ertvervslivet i mange kystkommuner fikk enorme problemer; men ikke minst for noen ganske få år siden da Island gikk gjennom en svært alvorlig bankkrise, sist i rekken av de nordiske land.

Jeg har noen ganger spøkt med at vi islendinger alltid har ligget litt bak de andre nordiske land i sporet. Vi ble selvstendige på et senere tidspunkt enn dem, vi ble industrialisert senere, vi tok lengere tid i å organisere samfunnet generelt sett og vi opplevde bankkrise sist av dem alle, vår krise kom da de andre nordiske land hadde kommet seg helskinnet igjennom deres tidligere respektive kriser.

Vi har følgelig lært av våre erfaringer at det er også viktig med innovasjon; at selv om den nordiske modellen fungerer bra, er det viktig å fortsette å utvikle den. Dette er deres agenda her, både i dag og i morgen: Å diskutere fornyelser og forbedringer, den fremtidige utviklingen.

Men resultatet etter disse seksti år er et solid grunnlag for forbedringer, noe vi på jubileumsåret tar med oss inn i fremtiden.